

Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencilerinin görüşlerine göre içerik düzenleme stratejilerinin belirlenmesi

Yrd. Doç. Dr. Figen KILIÇ^a

^a Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yenişehir Kampüsü

Özet

Bu çalışmanın amacı, eğitim fakültesi bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının kullandıkları içerik düzenleme stratejilerini belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek amacıyla 2015-2016 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde dört farklı üniversitenin bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan 176 öğrenciye araştırmacı tarafından geliştirilen içerik düzenleme stratejileri belirleme anketi ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmış ve uygulanmıştır. Anketten elde edilen veriler üzerinde yüzde (%) ve frekanslar (f) belirlenmiş, görüşme sorularından elde edilen veriler de içerik analizi ile çözümlenmiştir. Yapılan istatistiksel işlemler ve analizler sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adaylarının içerik düzenleme stratejilerinden çoğunluğunu kullandıkları, ancak bazı süreçleri hiç kullanmadıkları belirlenmiştir. Kullanılmayan özelliklerin ise çoğunlukla içerik türlerine ilişkin olduğu söylenebilir. Aynı zamanda, kullanılan içerik düzenleme stratejilerinin öğrenmeyi kolaylaştırdığı, önemli bilgiyi daha çabuk ayırt etmeye olanak sağladığı elde edilen bulgular arasındadır.

Anahtar Sözcükler: İçerik düzenleme stratejileri, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adayları.

Abstract

This study aims to identify content organization strategies used by pre-service teachers who study in Computer and Instruction Technologies in Education Faculty. In order to succeed this aim, researcher developed content organization strategies identification Survey and open-ended semi-structured interview questions and applied data collection tools on 176 pre-service teachers who study in four different universities in 2015-2016 Spring Semester. Data collected from survey have been analyzed by using percentage (%) and frequencies (f), data collected from interview questions have been analyzed by using content analysis. In accordance with findings obtained as a result of statistical process and analysis, it has been identified that although Computer and Instruction Technologies pre-service teachers utilize most of the content organization strategies but never use certain content organization strategies. Qualities which are not preferred and used are mostly related to content types. Meanwhile, used content organization strategies facilitate learning and provide opportunity for differentiating important data more quickly in a short time.

Keywords: Content organization strategies, computer and instruction technologies pre-service teachers.

Kaynak Gösterme

Kılıç, F. (2016). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencilerinin görüşlerine göre içerik düzenleme stratejilerinin belirlenmesi. *AUAAd*, 2(4), 139-157.

Giriş

Toplumunu oluşturan bireylerin kendini yenilemede gösterecekleri süreklilik ve kararlılık bir takım öğrenme becerilerine sahip olmalarına bağlıdır. Yaşam boyu öğrenme becerileri bunlara örnek olarak gösterilebilir. Söz konusu becerilerin özellikle ilköğretim döneminde kazandırılması halinde birey yaşamı boyunca kendini geliştirebilir (Budak, 2009). Bir toplumun gelişmesini sağlayan temel dinamiklerin başında hiç kuşkusuz eğitim gelmektedir. İlköğretim sürecinde bireye kendini ömür boyu geliştirebilme gücünün kazandırılması çabaları çağdaş eğitim anlayışının gereği olarak ortaya çıkmaktadır (Hasan, 1996). Gelişmelere uyum sağlanması gerektiğinden özellikle aktif nüfusu oluşturanlar başta olmak üzere geniş kitleler sürekli öğrenme ihtiyacıyla karşı karşıya kalmaktadır. Yaşam boyu eğitim ve Yaşam boyu öğrenme sürekli eğitim ihtiyacından kaynaklanan eğitimsel bir olgudur (Lengrand, 1989; Celep 2003; Güneş, 1996; FREREF, 2004). Yaşam boyu eğitim ve yaşam boyu öğrenme bireyin kendini geliştirmesine yönelik her tür öğrenme ortamından yararlanarak bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar kazanmasını öngören bir anlayışın ifadesidir. (Sönmez, 2007). Bahsedilen bilgi ve becerilerin kazanılmasında en önemli unsurlardan biri de öğrencilerin yaşam boyu öğrenme çerçevesinde bilgiye ulaşma yollarını da bilmesidir. Var olan bilginin öğrenilmesi, zihinde organize edilmesi ve önemli bilginin seçilip anlamlı hale gelmesi oldukça önemli görülmektedir. Bahsedilen becerilerin kazanılması ders çalışma becerilerini de içine alan bir kavramdır.

Eğitim öğretim sürecinin sonunda, öğrencilerin başarısız olması, eğitime yapılan harcamaların önemli bir bölümünün boşa gitmesine neden olurken, öte yanda da toplumun istediği insan gücünün yetiştirilemeyeceği endişesini de kuvvetlendirmektedir. Öğrencilerin başarısızlıklarının yalnızca eğitim boyutu ile sınırlı kalmadığı, çok daha geniş etkilerinin olduğu görülmektedir. Günümüzde de, öğrencilerin okul başarısızlıklarının her geçen gün daha da büyüyen bir sorun hâline geldiği görülmektedir. Öğrenci başarısızlıklarının altında yatan en büyük nedenlerden birinin, öğrencilerin ders çalışma beceri ve tutumlarındaki yetersizlik olduğu belirtilmektedir (Küçükahmet, 2000). Ders çalışma alanında öğrencilerin belli stratejileri de kullanmasını içermektedir. Bunların başında da içerik düzenleme stratejileri gelmektedir.

Araştırma Sorunsalı

Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının kullandıkları içerik düzenleme stratejilerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının kullandıkları içerik düzenleme stratejileri nelerdir?
- Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının içerik düzenlemeye ilişkin görüşleri nelerdir?

İlgili Alanyazın

Bilginin yapılandırılması öğrenenin zihninde gerçekleşen bir eylemdir. Bu aşamada akla gelen ilk soru, “ne öğrenelim?” ve “ne öğretilim?” sorularıdır. Öğretmenin bilgiyi düzenleyip öğrenciye sunması, öğrenenin bilgiyi daha kolay yapılandırmasına yardım edebilmektedir. Eğitimin en temel amaçlarından bir tanesi de, temel ve kalıcı öğrenmeleri sağlamaktır. Bu amaçla öğretim içeriği boyutunda bilginin düzenlenmesi oldukça önemlidir. Ancak öğretmenin bilgiyi düzenlemesi kadar öğrencinin bilgiyi düzenlemesi ve anlamlı hale getirmesi de son derece önemlidir.

Ders çalışma stratejileri, öğrenme, hatırlama, hazırlanma ve sınav çalışmalarını kapsayan bir süreçtir (Pauk, 1984, Akt. Ekmekçi,1994). Buna göre ders çalışırken aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Bilgiyi hatırlama: Öğrendiğiniz bir şeyi gerektiğinde hatırlayamıyorsak, bunun az bir değeri vardır. İçerik türleri açısından bakıldığında, özellikle olguların hatırlanması bellek destekleyici, ilişkilendirici bilgi ve analogiler yardımıyla; kavramların hatırlanması ise, kavram, bilgi ve zihin haritaları ile daha kolay olabilmektedir. Ayrıca, dikkat odaklama öğeleri, grafik düzenleyiciler gibi içerik düzenlemeye yardımcı stratejiler kullanmak öğrenmeyi daha kolay hale getirebilmektedir.

Ders kitaplarını (Text book) okuma ve not alma: Bilgilerin çoğunu öğrenciler okulda ders kitaplarından öğrenirler. Öğrenciler kitaplarından etkili ve yeterli şekilde bilgiyi nasıl alabileceklerini öğrenmelidirler. Dolayısıyla öğrenciler ders kitaplarını okuma ve not alma stratejilerini bilmelidirler. Öğrencinin bir kitapta ya da metinde önemli gördüğü yerlerin altını çizmesi, maddeler haline getirmesi, renkli kalemle işaretlemeler yapması okuma ve not almada etkili stratejiler olabilmektedir.

Grafikleri yorumlama: Öğrencilere, haritaları, grafikleri, diyagramları, tabloları ve şekilleri nasıl anlayabilecekleri öğretilmelidir. Eğer öğrenciler bunları yorumlamayı öğrenirlerse, öğrenilen bilgileri anlamaları kolaylaşır. Bilgiler arasındaki anlam ilişkileri ortaya çıkar, bilginin transferi sağlanabilir. Dolayısıyla, bilginin kalıcı olması sağlanabilir. Özellikle kavram, zihin ve bilgi haritaları, özetleyici tablolar etkili stratejiler olarak kullanılabilir.

Weinstein ve Mayer (1986) öğrenme stratejilerini; yineleme stratejileri (liste ezberleme, sesli okuma, değiştirmeden yazma ve satır altı çizme), anlamlandırma stratejileri (özetleme, not alma, başka sözcüklerle anlatma), örgütleme stratejileri (sınıflama, bilgi şeması oluşturma), anlamayı izleme stratejileri (sorunu belirleme, çalışmayı planlama ve kendini değerlendirme) ve duyuşsal stratejileri (güdülenmeyi sağlama, kaygıyla baş etme, zamanı etkili kullanma) olmak üzere beş grupta toplamışlardır. Kullanılan öğrenme stratejileri, bilginin hatırlanması, transfer edilmesi ve anlamlı olmasında oldukça etkilidir. Weinstein ve Mayer (1986)'ın bahsettiği öğrenme stratejileri, öğrenenin kullanabileceği ve kendi öğrenmelerine yardımcı olabilecek etkili yollardır. Aynı zamanda sınıf içinde kısıtlı zamanda ve özellikle zorlu konuların öğretilmesinde öğretmenlerin kullanabilecekleri öğretim stratejileri de, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırıcı özellikler gösterdiği bilinmektedir.

Öğretmenlerin kullandıkları mikro içerik düzenleme stratejileri tek tek içerik birimlerinin olguların, kavramların, işlemlerin ve genellemelerin öğrenciye sunulduğu ile ilgili düzenlemeleri konu almaktadır (Patten ve diğerleri, 1986). Mikro içerik düzenleme stratejileri ise, öğretmenler tarafından kullanılmakla birlikte, öğrencilerin de bir öğrenme ve sunma tekniği olarak kullandıkları bilinmektedir.

Merrill (1994), içerik türlerinin, konunun zorluğuna ve öğrenci özelliklerine göre değişebileceğini ve gerektiğinde içeriğe eklenecek bilgilerin de öğrenmeyi kolaylaştırdığını ve mutlaka kullanılması gerektiğini belirtmektedir. İkincil sunu biçimleri olarak adlandırılan bu içerik öğeleri, önkoşul bilgi, bellek destekleyiciler, dikkat odaklama öğeleri gibi öğelerdir. Bu öğeler, içeriğin daha iyi ve anlamlı olarak öğrenilmesini sağlamaktadır (Merrill, 1994; Merrill, 1983). Dolayısıyla gerek her bir içerik türünün öğretimi ve gerekse bu öğelerin sunumuna ek olarak verilen ikincil sunu biçimleri, içerikte yer alan olgu, kavram, işlem ve genellemelerin öğretiminde oldukça önemli ve gereklidir. Öğretmen adayları da bu stratejileri bilmek ve sınıf içinde kullanmak zorundadırlar. Yaşam boyu öğrenme becerilerinden biri olan bilgisayar ve teknolojilerini aktif olarak kullanma, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adayları tarafından daha verimli bir şekilde yaşama yansıtılabilmektedir. Ayrıca öğrenmeyi öğrenme ve dil becerilerini aktif kullanma da yaşam boyu öğrenme becerisi olarak kabul edildiğinden (European Commission, 2007), çalışma bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir.

Bu önem ve gerekçeden yola çıkarak ders çalışma becerileri içinde hem bilginin bilişsel boyutta işlenmesi hem de içerik düzenleme stratejileri ile bağdaştırılması ile bilgisayar ve

öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde içerik düzenleme stratejileri belirlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu yöntem içerisinde hem sosyal bilimlerde hem de eğitimde en çok yararlanılan veri toplama araçları; anketler, kişisel görüşmeler ve gözlemler yer almaktadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 1995, 67). Araştırma, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının içerik düzenleme stratejilerinin belirlenmesine yönelik olarak nicel araştırma desenlerinden tarama modelinde betimsel; bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının içerik düzenleme stratejileri ile ilgili görüşlerini derinlemesine incelemeye yönelik olmasıyla da nitel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim görmekte olan 2. Sınıf, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adayları oluşturmaktadır. Evrenin büyük olmasından dolayı ve ulaşamama ihtimali göz önünde bulundurularak evrenden örneklem seçme yoluna gidilmiş ve seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örneklem yöntemi kullanılarak 4 farklı üniversite belirlenmiştir. Uygun örnekleme, zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk, 2007). Bu bağlamda araştırmada Mersin Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi ve Ömer Halis Demir Üniversitesi bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören toplam 176 öğrenci yer almıştır. Tablo 1 öğrencilerin üniversitelere göre dağılımını göstermektedir.

Tablo 1				
<i>Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Üniversitelere Göre Dağılımı</i>				
Üniversiteler	Öğrenciler			
	Kız		Erkek	
	n	%	n	%
Mustafa kemal Üniversitesi	22	12,5	17	9,7
Çukurova Üniversitesi	27	15,3	21	11,9
Ömer Halis Demir Üniversitesi	19	10,8	22	12,5
Mersin Üniversitesi	30	17,1	18	10,2
Toplam	176			

Gerekçe

Araştırmada Eğitim Fakültelerinde öğrenim görmekte olan 2. sınıf bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencileri yer almaktadır. Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğretmen adaylarının araştırma kapsamına alınmasının nedeni ise, ilk ve ortaokul kademesinde geleceğin öğretmeni olarak temel beceri eğitimi verecekleri öğrencilere örnek olmaları ve eğitimin temelini atıldığı ilk aşama olmasıdır. İkinci sınıf öğrencilerinin seçilmesinin sebebi ise, öğrenciler üniversite ortamına uyum sağlamış ve derslerinde daha çok rapor hazırlayıp sunum yaptıkları bir dönemde olmalarıdır. Öğretmenlerin içerik düzenleme stratejilerini bilmeleri ve kullanmaları son derece önemlidir. Öğretmenin bilgiyi düzenleyip öğrenciye sunması, öğrenenin bilgiyi daha kolay yapılandırmasına yardım edebilmektedir. Eğitimin en temel amaçlarından bir tanesi de, temel ve kalıcı öğrenmeleri sağlamaktır. Bu amaçla öğretim içeriği boyutunda bilginin düzenlenmesi oldukça önemlidir. Aynı zamanda öğretmen adaylarının ders çalışırken, ödev hazırlarken ve sunum yaparken kullandıkları içerik düzenleme stratejileri onların bilgiyi nasıl düzenledikleri hakkında da bilgi vermektedir ki bu da, kazanılan bilgi ile ne yapılabildiğine ve kazanılan bilginin ne kadarının bilindiğini önemli hale getirir. “Temel kalıcı bilgiye sahip kişiler hangi düzeyde ne yapabilir” bilgisi, düşünce ve bilgi arasındaki ilişkiyi gösteren temel göstergelerden biridir. Tüm bu gerekçelerden yola çıkarak bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencileri araştırma kapsamına alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen öğretmen adaylarının içerik düzenleme stratejilerini belirlemeye yönelik anket ve öğrencilerin

görüşlerini belirmeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır. Anketin hazırlanmasında öğrenme ve öğretme kuramlarından, konuyla ilgili yapılan farklı araştırmalardan ve uzman görüşünden yararlanılarak toplam 31 maddeden oluşan anket formu geliştirilmiştir. Anket “her zaman, ara sıra ve hiç” kategorilerinden oluşmaktadır. Anket formuna son şekli verilmeden önce 3 uzman görüşü alınmış ve son şekli verilmiştir.

Nitel verileri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır. Görüşme sorularının hazırlanmasında ilgili literatür taranmasıyla elde edilen kuramsal açıklamalar ve bu konuda yapılan araştırmaların veri toplama araçları temel alınmıştır. Görüşme soruları için öncelikle 5 açık uçlu soru geliştirilmiştir. Soruların kapsam geçerliliği için ise alanında uzman 2 öğretim elemanının görüşleri alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda soruların birbirini kapsadığı görüşünden yola çıkarak toplam iki açık uçlu soru oluşturulmuştur. Nitel verilerin toplanacağı iki açık uçlu sorudan oluşan görüşme sorularının güvenilirliği için, görüşme formlarının güvenilirliğinde kullanılan (Silverman, ve Merriam, Akt. Ekiz, 2003, 37) “Araştırma Alanında Araştırmacının Uzun Süre Geçirmesi” metodu kullanılmıştır. Bu metoda göre; araştırmacının, araştırılan konuyu daha derinlemesine inceleyebilmek ve anlayabilmek için araştırılan konunun özelliğine göre araştırma alanında yeterince kalması gerekmektedir. Araştırmacı, araştırılan alanla ilgili olarak bilgi oluşturmasıyla sonuçların yorumlanması konusunda, daha çok gerçeği yansıtan açıklamalar ortaya koyar. Bu yöntem kapsamında, araştırmacı 2007 yılından itibaren çok sayıda derse girmiş ve doktora çalışmasını içerik düzenleme konusunda yapmıştır. Araştırmacının bu konuda çok sayıda makalesi bulunmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Verilerin toplanması aşamasında, öncelikli olarak adı geçen üniversitelerden gerekli izinler alınmış ve hazırlanan anket formları üniversitelerde görevli öğretim elemanlarına posta yolu ile ulaştırılmıştır. Uygulanan anketler tekrar posta yolu ile araştırmacıya iletilmiştir. Nitel verilerin toplanması aşamasında ise, Mersin Üniversitesi’nde öğrenim gören 15 öğrenci ile birebir görüşülerek veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Anket sorularının analizi SPSS programı ile çözümlenmiştir. Ankette toplanan veriler üzerinde frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır. Nitel verilerin analizinde ise, içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde toplanan verilerin kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde organize edilmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların oluşturulması söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Temalara yönelik ifadelerin kullanım sıklığı, sıklık listesi (Weber, Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2003:180) ile verilmiştir. Bazı öğrencilerin ifadeleri var olan durumu olduğu gibi ortaya koymak için üzerinde hiçbir değişiklik yapılmadan verilmiştir. Bulgular sunulurken bulguların alındığı kağıtlara Ö1, Ö2, Ö3, kodlamaları verilmiş ve bu kodlama bulgunun başında belirtilmiştir. Nitel verilerin analizinin güvenilirliği için Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen güvenilirlik formülü (Güvenirlik: Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) kullanılmıştır. Miles ve Huberman güvenilirlik formülüne göre iki farklı alan uzmanı daha önceden belirlenen temalar doğrultusunda verileri kodlayarak analiz etmektedirler. Yapılan bu kodlamalar sonucunda alt temalar oluşturulmaktadır. Böylece uzmanlar arasında görüş birliğine varılan ve görüş ayrılığına düşülen alt temalar tespit edilmekte, güvenilirlik formülü ile iki uzmanın görüşleri arasındaki uyum oranı belirlenebilmektedir (Akt. Yanpar Yelken, 2009, 8). Bu amaçla görüşme sonucunda elde edilen yazılı veriler, araştırmacı ve alanda uzman iki kişi tarafından ayrı ayrı okunarak kodlar çıkarılmıştır. Kodlar arasındaki ilişkilerden yola çıkarak, benzerlik ve farklılıklar saptanarak araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalar oluşturulmuştur. Veri analizinin güvenilirliğini belirlemek için yapılan bu işlem sonucunda her bir tema için Miles-Huberman güvenilirlik formülü değerinin .70'den yukarı olduğu tespit edilmiştir. Bu da araştırmacının kodlamalarının güvenilir olduğunu göstermektedir. Tablo 2'de güvenilirlik değerleri gösterilmiştir.

Tablo 2	
<i>Miles-Huberman Güvenirlilik Değerleri</i>	
Temalar	MH Güvenirlilik Formülü Değerleri
Hazırlık	$MH: 11/(11+2) = 0,85$
İçerik Türleri	$MH: 18/(18+4) = 0,81$
İkincil sunu Biçimleri	$MH: 17/(17+1) = 0,94$
Anlamaya Yönelik	$MH: 21/(21+5) = 0,80$
Düzenlemeye Yönelik	$MH: 23/(23+5) = 0,82$

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın 1. Alt problem olan, “Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencilerinin kullandıkları içerik düzenleme stratejileri nelerdir?” sorusunu yanıtlamak amacıyla öğrencilerin doldurdıkları anketler değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3							
<i>Öğrencilerin Kullandıkları İçerik Düzenleme Stratejileri</i>							
Madde No	Bir derse hazırlık yaparken konunun hazırlanmasında aşağıdakilerden en çok hangisini izlersiniz?	Her zaman		Ara sıra		Hiç	
		f	%	f	%	f	%
1	Ders kitabına bağlı kalırım.	50	28.4	34	19.3	92	52.3
2	Ders kitaplarına ek olarak konu ile ilgili önerilen kaynaklardan faydalanırım.	73	41.5	41	23.3	62	35.2
3	İnternette faydalanırım.	83	47.2	73	41.5	20	11.4
4	Deste yazdığım ders notlarından faydalanırım.	41	23.3	36	20.5	99	56.3
5	Dersin öğretmeninden yardım alırım	22	12.5	45	14.2	99	56.3
6	Dersle ilgili olarak arkadaşlardan yardım alırım.	32	18.2	46	21.1	98	55.7
	Bir ödev hazırlayacağınız zaman yararlandığınız kaynağın içeriğinde bir düzenleme yapar mısınız?						
7	Kaynakta bulduğum şekli ile sınıfa getirip okurum	70	39.8	33	18.9	73	41.5
8	Farklı kaynakları okuyup, kendi anladığım şekli ile rapor hazırlarım.	21	12.0	12	6.8	143	81.6
9	Konuları bir mantık sırasına göre sıralar, her konuya ilişkin bulduğum bilgileri değiştirmeden kullanırım.	33	18.9	19	10.8	124	70.5
10	Birlikte rapor hazırladığımız arkadaşların fikirlerini de dikkate alarak rapor hazırlarım.	53	30.1	15	8.5	108	61.4
	Hazırladığınız konunun anlaşılması için hangisini kullanırsınız?						
11	Konunun farklı derslerle ilişkisini kurarım.	7	4.0	43	24.4	126	71.6
12	Konu uygunsa anlamlı komik ifadeler oluşturmaya çalışırım.	22	12.5	38	21.6	116	66.0
13	Önemli konuları çerçeve içine alma, altını çizme, yanına yıldız koyma gibi işaretlemelerle gösteririm.	57	32.4	46	26.1	73	41.5
14	Tablo ve grafik kullanırım.	61	34.7	67	38.1	48	27.3
15	Ders çalışırken konunun önemli yerlerini not alırım.	73	41.5	62	35.2	41	23.3
16	Konuyu çevremde sık kullanılan bazı durum ve olayların benzer yönlerinden faydalanarak hazırlamaya çalışırım.	4	2.3	21	12.0	151	85.8

17	Konuyu özetlerim.	21	12.0	39	22.2	116	66.0
18	Bir konuyu anlamadığımda anlayana kadar tekrar tekrar okurum.	63	35.8	57	32.4	56	31.9
19	Arkadaşlarıma soru sorar, geri bildirim veririm	17	9.7	29	16.5	130	73.9
	Hazırlayacağınız konu bilinmeyen kavramlar içeriyorsa, izlediğiniz yol hangisidir?						
20	Temel kavramlara ilişkin farklı tanımlar veririm.	36	20.5	29	16.5	111	63.1
21	Kavramların örneklerini veririm.	34	19.3	78	44.4	64	36.4
22	Kavramların örnek olmayanlarını sınıfta tartışırım	5	2.9	16	9.1	155	88.1
23	Kavramların özellikleri hakkında tartışırım	6	3.4	26	14.8	144	81.9
	Anlatacağınız konu bir işlem içeriyor ise, izlediğiniz yol hangisidir?						
24	İşlemin amacını açıklarım	36	20.5	33	18.8	107	60.1
25	İşlem basamaklarını gösteririm	55	31.3	82	46.6	39	20.5
26	Sırasıyla işlemi yaparak gösteririm	51	29.0	76	43.1	49	27.9
27	Amaca uygun olup olmadığını tespit etmek için deney yaparım ya da problemi çözerim	39	22.1	59	33.6	78	44.3
	Anlatacağınız konu bir kural, genelleme veya ilke içeriyor ise, izlediğiniz yol hangisidir?						
28	Kuralı (genellemeyi) yazarım	2	1.4	11	6.3	163	92.6
29	Kural (genelleme) içinde geçen kavramları açıklarım	21	12.0	43	24.4	112	63.6
30	Neden-sonuç ilişkisini açıklarım	37	21.0	56	31.8	83	47.1
31	Örnek olay şeklinde kuralı (genellemeyi) anlatırım	1	0.7	42	23.8	133	75.6

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının derse hazırlık aşamasında sıklıkla internetten faydalandıkları (%47,2), en fazla olarak, buldukları kaynakları olduğu şekliyle sınıfta getirip okudukları (%39,8), konuyu daha iyi anlayabilmek için konunun önemli yerlerini not alma (%41,5) ve tekrar tekrar okuma yapma (%35,8) stratejisini kullandıkları, az bilinen ya da bilinmeyen kavramları öğretmek ve öğrenmek için örneklerden yararlandıkları (%44,4), işlemleri öğrenmek ve öğretmek için işlem basamaklarını göstermek (%46,6) ve işlemi sınıf içinde yaptırmak (%33,6) basamaklarını izledikleri ve son olarak da konu ilke ya da kural içeriyorsa, sıklıkla neden - sonuç ilişkisi üzerinde durarak, konuyu öğrenmek ve öğretmek üzerine odaklandıkları (%31,8) görülmektedir. Öğretmen adaylarının derse hazırlık aşamasında, ders notları ve dersin öğretmeninden çok az faydalandıkları (%56,3), ders içeriğini düzenlerken farklı kaynaklara ulaşip analiz etme düzeyini oldukça az kullandıkları (%81,6), konunun daha iyi öğrenilebilmesi için durum ve olayların benzer yönlerinden örnekler bulma konusunda oldukça az çaba gösterdikleri (%85,8), öğretilcek içerik kavram içeriyorsa, örnek olmayan kavramları az sayıda kullandıkları (%88,1), konu işlem içeriyorsa, işlemin amacını açıklama basamağına az yer verdikleri (%63,1) ve konu genelleme içeriyorsa en az olarak kuralı (genellemeyi) önerme şeklinde yazma basamağını kullanmadıkları (%92,2) bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 2. Alt problem olan, “Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencilerinin içerik düzenlemeye ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusunu yanıtlamak amacıyla 15 öğrenci ile yüz yüze görüşme yapılmış ve yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Öğrencilerin İçerik Düzenleme Stratejilerine Yönelik Görüşleri

1.Soru “Sunum- rapor hazırlarken yada ders çalışırken nasıl bir yol izlersin?”		
Temalar	Kodlar	f
Hazırlık		
	Farklı kaynaklara ulaşılması	15
	Bilginin önce okunarak sonra zihinsel olarak düzenlenmesi	11
	Farklı bölümlerin farklı kaynaklarla birleştirilmesi	9
	Bilginin olduğu gibi ezberlenmesi	3
İçerik Türleri		
	Kavramlar	
	Farklı kaynaklardan tanımlar bulma	13
	Farklı kaynaklardan örnekler bulma	8
	İşlemler	
	Bir örnek üzerinde işlemin nasıl yapıldığını gösterme	6
	Sınıf içinde deneyler yapma	10
	Genellemeler	
	Bir olayın nasıl gerçekleştiğini kendi cümleleri ile ifade etmesi	7
İkincil sunu biçimleri		
	Başlıkları renkli kalemle yazma	9
	Önemli yerin altına çizme	12
	Önemli yere işaretler koyma	14
	Maddeler halinde yazma	5
	Bellek destekleyici oluşturma	2
2.Soru “İçeriği düzenlemek sana nasıl bir fayda sağlıyor?”		
Temalar	Kodlar	f
Anlamaya Yönelik		
	Konuyu daha kolay açıklıyorum	9
	Konu daha anlaşılır hale geliyor	8
	Karmaşık konular daha basit hale geliyor	8
	Konuyu özetlememe yardımcı oluyor	4
Düzenlemeye Yönelik		
	Aradığım konuyu daha kolay bulabiliyorum	13
	Çalışırken her yere bakmama gerek kalmıyor	11
	Renkli kalemlerle kodlayarak sınıflama yapıyorum	6

Öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlardan 1. Soruya ilişkin 3 tema; 2. Soruya ilişkin olarak da 2 tema belirlenmiştir. Bunlar 1. Soru için; hazırlık, içerik türleri ve ikincil sunu biçimleri temalarıdır. Hazırlık teması altında öğrenciler tarafından en çok kodlanan

ifade farklı kaynaklara ulaşılması (f=15) ifadesi olmuştur. İkinci olarak öğrenciler hazırlık aşamasında, önce konuyu okuyarak daha sonrada zihinsel olarak bir sıraya koyarak ön çalışma yapma davranışını kodlamışlardır (f=11). İçerik türleri açısından bakıldığında daha çok kavramlar ve işlemler üzerinde durdukları genellemeler ile çok fazla içerik düzenleme stratejisi kullanmadıkları görülmektedir. Ancak ikincil sunu biçimleri açısından bakıldığında, en fazla önemli görülen yere işaret koyma (f=14) ve önemli yerin altını çizme (f=12) kodlarını işaretlemişlerdir. Birinci soruya ilişkin olarak öğrencilerin daha çok ikincil sunum biçimlerini tercih ettikleri ve sıklıkla kullandıkları söylenebilir. İçerik türlerine yönelik olarak, içerik türlerinin öğretiminde kullanılan aşamaların hepsini kullanmadıkları ve bunun da konuya çok hakim olmadıkları için normal olduğu düşünülebilir.

2. Soruya yönelik olarak 2 tema belirlenmiştir. Anlamaya yönelik temaya bakıldığında, en fazla “Konuyu daha kolay açıklıyorum” (f=9) kodlamasına ilişkin ifadeler kullandıkları görülmüştür. Bir konuyu açıklamak o konunun kavrandığı anlamına gelir ki, üst düzey öğrenmeler için bunun önemli bir adım olduğu söylenebilir. İkinci olarak, “Konu daha anlaşılır hale geliyor” ve “Karmaşık konular daha basit hale geliyor” ifadeleri (f=8) sıklıkla kullanılmıştır. Konunun daha anlaşılır hale gelmesi, karmaşıklıktan kurtulması, öğrenenin kendi bilişsel sürecinde anlamlı hale getirmesi sonucunda oluşan eylemlerdir. Bu da, öğrenme-öğretme sürecinde istenen bir süreçtir. Düzenlemeye ilişkin temada ise en fazla, “Aradığım konuyu daha kolay bulabiliyorum” (f=13) ifadesi yer almaktadır. Aynı zamanda “Çalışırken her yere bakmama gerek kalmıyor” (f=11) ifadesi de sıklıkla kullanılmıştır. İçerik düzenleme açısından bakıldığında, bilginin organize edilmesi anlamlı bilgiyi seçme, birleştirme gibi görevleri üstlenmiştir ki, öğrenciler açısından oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtlardan doğrudan alıntılar yapılmış ve görüşlerini daha ayrıntılı göstermesi açısından olduğu şekliyle sunulmuştur. Öğrencilerin ifadeleri (Ö.1, Ö.2, Ö.14) şeklinde verilmiştir. Aşağıda öğrencilerin içerik düzenleme stratejilerine yönelik görüşleri yer almaktadır.

Ö.1. “Ödev hazırlarken ya da ders çalışırken mutlaka başka kaynaklara bakıyorum. Özellikle internette çok faydalaniyorum. Zaten internette kes, yapıştır yapmak da çok kolay bana kolaylık sağlıyor. Genelde konuyla ilgili bulduğum bilgileri bir mantık sırasına göre düzenler ve kes yapıştır ile konuyu hazırlarım. Ama ders çalışırken sadece kitabı okuyorum. Önemli yerlerin altını çiziyorum ki bir daha bakmam gerekirse kolaylıkla bulabileyim diye. İçeriği düzenlemek bana çok kolaylıklar sağlıyor. Mesela anlamadığım yerleri daha iyi anlıyorum ya da kendimce ifade ediyorum. Böyle daha kolay oluyor. Hocanın yazdırdıkları ya da kitapta yazarlar bazen daha karmaşık alabiliyor”

Ö.7. “Kendimce içerik düzenleme yapıyorum. Hocanın derste anlattığı konunun altına kendi anladığım şekliyle açıklamalar yazıyorum. Renkli kalemler kullanıyorum. Bunları da aslında kendi içinde sınıflandırıyorum. Çok önemli, daha

az önemli gibi. Özellikle sınavlara çalışırken hangi konuya daha çok odaklanacağım belli oluyor. Ben bir de örneklerle açıklamayı seviyorum. Derste bir örnek verilmişse onu da yazıyorum daha çok aklımda kalıyor. Kendim de örneğe yakın örnekler bulmaya çalışıyorum. Tabii içerik düzenleme bana çok kolaylık sağlıyor. Bir kere kendi istediğim, anlattığım gibi yapıyorum. İkincisi arkadaşlarım benim not defterlerimin fotokopisini çektiriyor. Çünkü her konuyu özetliyorum. Onlar da kolay öğreniyor bu sayede.”

Ö.13. “Ben en çok bana anlatılan konuyu sınıfta anlattığım zaman ya da laboratuvarında deneyler yaptığımız zaman anlıyorum. Konuyu kendim de anlatsam mutlaka sınıfta uygulama yaptırırım. Çünkü öğretmen uygulama yapınca ben anlıyorum. Ben gösterince de arkadaşlarım anlar diye düşünüyorum. Kitaplar üzerinde bir düzenleme yapmıyorum. Onlara daha çok işaretler koyuyorum. Sayfayı kıvrıyorum ya da altını çiziyorum. Ama kitaplardaki resim ve tablolar çok iyi oluyor. Ben de tablolardaki bilgiyi öğreniyorum. eğer sunum hazırlayacaksam mutlaka resim koyarım. Hem eğlenceli hem öğretici. Bazen de video ekliyorum. Böylece zamanda çabuk geçiyor. Sınıfta örneklerle konuyu anlatmak da daha zevkli oluyor. Böyle yapınca hem ders daha zevkli oluyor. Hem de konu daha iyi anlaşılıyor. Örnekler de aklımda kalıyor.”

Öğrencilerin yazmış oldukları yanıtlara bakıldığında, içerik düzenleme stratejilerini kullandıkları ve bunu daha çok, daha iyi anlamak ve anlatmak için yaptıkları söylenebilir.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencilerinin 2. Sınıfa geldiğinde sınıflarında sunum yaptıkları ve bu sunumları yaparken gerek öğrenme ve gerekse öğretme stratejilerini de kullandıkları görülmektedir. Bu çalışma kapsamında ele alınan içerik düzenleme stratejileri daha çok öğretim stratejilerini içerir niteliktedir. Öğrencilerin geleceğin öğretmen adayları olmaları, bu becerilerini daha çok kullanmaları noktasında oldukça önemli görülmektedir. Aynı zamanda çağımızda önem taşıyan ve önemi de günden güne artış gösteren yaşam boyu öğrenme becerileri çerçevesinde bir yabancı dili aktif kullanma, öğrenmeyi öğrenme, bilgisayar ve teknolojilerine hakim olma gibi özelliklerin de belirtilen öğretmen adaylarında daha gelişmiş olacağı düşünülmektedir. Bu varsayım çerçevesinde ele alınan bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencilerin geleceğin öğretmen adayları olmaları, bilgisayar ve teknolojilerine hakim olmaları ve dolayısıyla yaşam boyu öğrenme becerilerini kazanmalarının ve gelecekte öğrencilerine daha faydalı olabilecekleri düşüncesinden yola çıkılarak araştırılan içerik düzenleme stratejilerine ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, elde edilen bulguların literatür ile paralellik gösterdiği söylenebilir. Kılıç (2014)’ın üniversite öğretim üyeleri yaptığı bir çalışmada, öğretim üyelerinin derse hazırlık aşamasında ders kitabı ve internetten faydalandıkları, özellikle kavramların öğretiminde tanımları ve örnekleri sıklıkla kullandıkları belirlenmiştir. Örnekler bir olay, durum ya da kavramın öğrenilmesinde önemli bir role sahiptir (Kılıç, 2007; Kılıç, 2008; Doğan, 2007). Bu sebeple Merrill (1994), özellikle örneklerin hatta prototip örneklerin sunulmasını özellikle faydalı bulmaktadır. Benzer şekilde genellemelerin öğretilmesinde

neden-sonuç ilişkisini açılmayı önemli bulan öğretmen adayları ile Kılıç (2014)'ın çalışması paralellik göstermektedir. Ancak işlemlerin öğretimini bakıldığında, öğretim üyelerinin işlemin amacını açıklama aşamasına önem verirken (Kılıç, 2014) öğretmen adaylarının neredeyse hiç kullanmadıkları belirlenmiştir. Bu durumun öğretim elemanlarının uzun yıllar deneyimleri sonucunda ve formasyon bilgileri dahilinde hedeften haberdar etme öğretim ilkesini kullanmalarından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Öğretmen adayları bu aşamada öğretim ilkelerine hakim olmadıklarından dolayı, daha az kullandıkları söylenebilir. Konuyla ilgili olarak yapılan çalışmalara bakıldığında, öğretmenlerin de içerik düzenleme stratejilerine ilişkin olarak, içerik düzenleme stratejilerini çok bilinçli olarak değil de sezgisel olarak yaptıkları ancak içerik türlerinin öğretiminde öğretim ilkelerini göz önünde bulundurarak eğitim verdikleri belirlenmiştir (Kamışlı, 2006) Yine bu çalışma kapsamında, örneklerin sıklıkla kullanıldığı, işlem sürecinde işlemi yaptırma ve genelleme öğretiminde neden-sonuç ilişkisini açıklamayı sıklıkla kullandıkları belirlenmiştir. Yapılan bu çalışma ve konuyla ilgili literatür incelendiğinde, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının içerik düzenleme stratejilerin bazılarını kullandıkları söylenebilir. Kullanılmayan stratejilerin de konuyla ilgili çok fazla yayın olmaması ve çok yaygın olarak bilinmemesiyle ilgili olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında, öğretmen adaylarının hazırlık aşamasında sıklıkla farklı kaynaklardan yararlanma eğiliminde oldukları içerik türü belirlemede ise daha çok kavram tanımları üzerine odaklandıkları belirlenmiştir. Bunların sebebine bakıldığında ise, özellikle internet kaynaklı farklı materyallere ulaşımın kolaylığı, sunu programlarına aktarma kolaylığının olması gibi sebeplerden bahsedilebilir. Konuya hazırlık aşamasında dikkat odaklama öğelerinin kullanımı yine dikkat çeken özellikler arasındadır. Yapılan çalışmalarda da dikkat odaklama öğelerinin öğretmenler arasında yaygın kullanıldığı belirtilmektedir (Taşçı, Altun ve Soran, 2008). İçerik düzenleme stratejilerinin öğrenmeyi kolaylaştırdığı, önemli bilgiyi ayırtetmede önemli bir rol oynadığı ve özellikle ikincil sunu biçimlerinin öğrenmeyi kolaylaştırma etkisinin olduğu yapılan çalışmalarla açıklanmıştır (Coşkun, 1999). Dolayısıyla, yapılan çalışmanın literatür ile büyük benzerlik gösterdiği öğretmen adaylarının içerik düzenleme stratejilerini öğrenmeyi kolaylaştırdığı için tercih ettikleri sonucuna varılabilir.

Sonuçlar

Yapılan araştırma ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği öğrencileri sınıf içi sunumlarında hazırlık aşamasında ve içerik öğelerine ilişkin olarak içerik türlerinin

öğretilmesinde, içerik düzenleme stratejilerinin bir kısmını kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak kullandıkları stratejilerin daha çok kavram öğretiminde örnek kullanımı, işlem öğretiminde işlemi sınıfta gösterme ve genelleme öğretiminde ise neden-sonuç ilişkilerini açıklama boyutlarında olduğu görülmüştür. Kullanılan stratejiler önemli olmakla beraber, anlamlı ve kalıcı öğrenmeler için sunulan bu öğeler yeterli değildir.

Öğrenciler ile yapılan görüşmeler sonucunda, yaptıkları bu düzenlemelerin öncelikli olarak kendi öğrenmelerine katkı getirdiği, ikincil olarak ise, arkadaşlarının daha iyi anlaması ve konuya açıklık getirerek öğrenilmesini sağlamak amacıyla yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda, sınıf içi sunumları yapan öğrencilerin arkadaşları konuyu daha iyi anladıkça derslerin daha eğlenceli olduğu, daha keyifli ders işledikleri görülmüştür.

İçerik düzenleme stratejileri yanında öğrencilerin ikincil sunu biçimleri olarak adlandırılan dikkat odaklama öğelerinden önemli bilginin altını çizme, renkli kalemler kullanma, grafiklerle gösterme gibi bellek destekleyicileri kullandıkları bulgusuna da ulaşılmıştır.

Bu açıdan bakıldığında bazı stratejilerin kullanılması tam ve eksiksiz öğrenmeler için yeterli değildir. Sınıf içi öğretimlerde içerik düzenleme stratejilerinin tümünün kullanımı oldukça önemli görülmektedir. Gözlenen bu eksikliğin sebebi ise, öğretmen adaylarının henüz içerik düzenleme stratejilerine, öğrenme stratejilerine ve öğretim ilkelerine tam hakim olmamalarından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda gerçek öğretim yaşantıları ile henüz karşılaşmamış olmamaları da önemli bir etmen olarak görülmektedir.

Öneriler

Elde edilen bulgulara dayalı olarak özellikle öğretmen yetiştirme sistemi içinde tüm alanlardan öğretmen adaylarına içerik düzenleme stratejilerinin öğretilmesinin önemi açıktır. Öğrenme ve öğretim stratejilerin kullanılabilmesinde içerik düzenleme stratejileri özellikle kalabalık sınıflarda ve öğretilmesi karmaşık ya da zor konularda kullanıldığında öğrenmeye olumlu yönde katkısı vardır. Bu sebeple öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin bu stratejilere hakim olması daha nitelikli bir eğitim için vazgeçilmez olarak görülmektedir. Buna bağlı olarak daha sonra yapılacak araştırmalara ve var olan uygulamalara yönelik olarak şu önerilere yer verilebilir:

- Farklı branşlarda öğretmen ve öğretmen adaylarının içerik düzenleme stratejilerine yönelik bilgi, beceri ve tutumları değerlendirilebilir.
- İçerik düzenleme stratejilerine yönelik olarak öğretmen yetiştirme sistemi içinde yapılan uygulamalar değerlendirilebilir.

- Öğretmenlere yönelik olarak düzenlenen hizmet içi eğitimlerde içerik düzenleme stratejilerine yönelik uygulamalı eğitimler verilebilir.

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı* (7.baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Budak, Y. (2009). Lifelong Learning and Human Type That Should be Aimed at the Primary School Curriculums, *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 29, Sayı 3 (2009) 693 – 708.
- Celep, C. (2003). *Halk Eğitim*. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Coşkun. M. (1999). Öğeleri Belirleme Kuramına Dayalı Kavram Öğretiminin Akademik Başarı Ve Kalıcılığa Etkisi. *Doktora Tezi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Doğan O. (2007). İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Bir Ülke Bir Bayrak” Ünitesindeki Kavramların Öğrenilmesinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Adana.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem Ve Metotlarına Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekmekçi Ö. (1994). *Ways of Attaining Study Skills*, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- European Commission (2007). Directorate-general for Education and Culture. Key Competences For Lifelong Learning European Reference Framework, Brussels, Belgium, EC Lifelong Learning Programme. http://ec.europa.eu/dgs/education/culture/pub_1/pdf/II-learning/keycomp_en.pdf Erişim tarihi: 28.05.2016.
- FREREF (2004). *Lifelong Learning The Challenges*. Printed by l’Imprimerie Ecully Graphic: France.
- Güneş, F. (1996). *Yetişkin Eğitimi (Halk Eğitimi)*. Ankara: Ocak Yayıncılık.
- Hasan, A. (1996). Lifelong Learning. In A.C. Tuijnman (ed), *International Encyclopedia of Adult Education and Training* Second Edition. Tarrytown, New York: Pergamon.
- Kamisli H. (2006). İlköğretim 7. Sınıf Fen Bilgisi dersi Ünitelerinden “Ya Basınç Olmasaydı” Ünitesi Öğretiminde Öğretmenlerce Kullanılan İçerik Öğelerinin Düzenlenme Biçimlerinin Değerlendirilmesi. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Adana.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. 3A.
- Kılıç, F. (2014). Content Arrangement Strategies Used By The Academic Staff. *International Journal of Academic Research*. Part B January; 6(1), 443-449. (DOI: 10.7813/2075-4124.2014/6-1/B.60)

- Kılıç, F. (2008). Kavramların Öğretiminde Kavram Analizi Yönteminin Akademik Başarıya Ve Bilişsel Esnekliğe Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Elazığ.
- Kılıç, F. (2007). Kavramların Öğretiminde Kavramın İçerik Öğelerinin Açıklanmasının Akademik Başarıya Etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt:3, no: 2 Ss: 145-161, Mersin.
- Küçükahmet, L. (2000). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. (11. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Lengrand, P.(1989). Lifelong Education: Growth of the Concept. *Lifelong Education for Adults An International Handbook*, USA:Pergamon Press.
- Merill, D.M. (1994). *Instructioanal Desing Theory*, New Jersey: Educational Technology Publications Englewood Cliffs.
- Patten, J.V., Chao, C.I. & Reigeluth, C.M. (1986). A Review of Strategies for Sequencing and Synthesizing Instruction. *Review of Educational Research*, V.56, n.4, P437-471.
- Sönmez, V.(2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taşçı, G., Altun, A. & Soran, H. (2008). Biyoloji Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stratejilerinin Belirlenmesi Üzerine Nitel Bir Çalışma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35: 284-296.
- Weinstein, C.E & Mayer, R. E. (1983). The Teaching of Learning Strategies, *Innovation Abstracts*, 5 (32), 3-4.
- Yanpar, Yelken, T. (2011). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yazar Hakkında

Yrd. Doç. Dr. Figen KILIÇ

Yrd. Doç. Dr. Figen KILIÇ, lisans eğitimini 1994 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim dalında tamamladı. 1994-1996 yılları arasında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak görev yaptı ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümünde Yüksek lisansını tamamladı. 2007 yılında Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve öğretim Anabilim Dalından doktora derecesini alarak mezun oldu. 2007 yılından itibaren Mersin Üniversitesi Eğitim

Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde Yrd. Doç. Dr. olarak görevine devam etmektedir. Yazarın Eğitimde program geliştirme alanında ulusal ve uluslararası makale ve kitapları bulunmaktadır.

Posta adresi : Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yenişehir Kampüsü
Tel (İş) : +90 324 341 2815
Eposta : figenkilic@mersin.edu.tr